

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
Iesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XI. De modo existentiae corporis Domini in Eucharistia. Recensentur variae
de hac re sententiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

ba eius corrumpant, & mendacem (quantum in se est) faciant.

DE NI QU E, quia nonnulli vix ferre possunt, Christum quo-
cunque modo posse includi in parua pixide, cadere in ter-
ram, comburi, rodi à bestia; ab ipsis ego libenter discerem, ut
non credant Christum infantulum inclusum verè fuisse po-
mum in angustissimo, & obscuro fœminæ utero, deinde in
sciiis ac pannis inuolutum? eundem non modò cadere in ter-
ram potuisse, sed etiam humi sæpe iacuisse? eundem infan-
tulum remoto miraculo, & comburi, & à bestia morderi po-
tuisse? Si igitur ista pati potuit in propria specie, & cum beati-
tudine, cur mirum videri debet, si similia in specie aliena, & sine
ulla læsione eidem accidere posse dicamus?

CONTROVERSA

SECUNDA.

De modo existentiae corporis Domini
in Eucharistia.

CAPVT XI.

Recensentur varia de hac re sententia.

GRAVISSIMA controuersia de reali præsen-
tia Domini corporis expedita, sequitur ali-
deratione, & modo, quo corpus Domini
Eucharistia adesse incipit. Et quidem Catho-
lica Ecclesia semper docuit per cõuersionem
substantiæ panis, & vini in corpus, & sangui-
nem Domini, quæ conuersio postmodum transubstantiatio
appellata est, fieri, ut corpus & sanguis Domini, verè ac reali-
ter in Sacramento Eucharistiæ præsentia sint. Sed præter hæc
sententiam, quæ sola est antiquissima, & verissima, sepe
numinò exstiterunt errantium opiniones.

PRIMA Berengarij, & discipulorum eius fuit, ut ex libro
i. 87.

ix. & 3. Guitmundi colligitur. Illi enim conuicti fidelium argumentis, cum defendere non possent, Eucharistiam nihil esse aliud, nisi signum corporis Domini; ab isto quidem errore recesserunt, sed ad veritatem non peruenerunt: docuerunt enim verum panem & yinum, simul cum vero corpore & sanguine Domini in Eucharistia consistere. Et licet impanationem Christi rem istam Guitmundus appellet, non tamen aperte declarat, an panis hypostaticè à Verbo assumeretur ex illorum sententia, an non; immò ita illos impugnat, ac si solum docuissent, misceri simpliciter Christi corpus pani.

ALTERA sententia aliorum fuit, qui, vt ibidem Guitmundus ait, panem asserunt partim mutari in corpus Domini, partim non mutari: id quod ea de causa asserunt, quia putabatur omninò improbabile, vt verum corpus Domini ab impiis sumeretur. Itaque volebant eam panis partem, quæ à piis sumenda erat, verti per consecrationem in corpus Domini, eam verò, quæ ab impiis erat accipienda, non conuerti. Cuius sententiæ auctores, Guitmundus dicit, Berégarij hostes fuisse, & tamen iisdem ferè argumētis ad suum dogma stabilendum vti consueuisse.

Huc referri possunt duæ aliæ sententiæ isti similes. Nam vt isti docebant, partem integram panis conuerti, & partem non conuerti: ita DURANDVS docuit, partem vnã essentialẽ, id est, formam panis conuerti, partem alteram, id est, materiam non conuerti. Existimat enim Durandus in 4. distinctio. 11. quæst. 3. conuerti panem in corpus Domini per consecrationem, sed ita, vt forma panis recedente, materia panis maneat informata Christi anima, omninò ad eum modum quo cibus conuertitur in carnem nostram per nutritionem.

ALII autem (vt nullus error deesset) è contrario docuerunt, materiam panis mutari in corpus Christi, sed formam panis substantialem remanere eandem. Refert hunc errorem sine nomine auctoris, sanctus Thomas 3. parte, quæst. 75. artic. 6.

QVINTA sententia est Ruperti Abbatis Tuitiensis, qui circiter XL. annis Guitmundo posterior fuit. Rupertus igitur docuit, panem Eucharistiæ hypostaticè assumi à Verbo, eo prorsus modo, quo natura humana ab eodẽ Verbo assumpta est. Id patet ex lib. 6. in Ioan. vbi exponens illa verba: *Panis, quem*

quem ego dabo, caro mea est, dicit Verbum æternum per incarnationem factum hominem non destruendo, vel mutando, sed assumendo personaliter humanitatem, & eodem modo per consecrationem Eucharistiæ, idem Verbum fieri panem non destruendo, vel mutando, sed assumendo personaliter panem. Vbi apertè fatetur, Christum dici, & esse panem facta consecratione, sicut dicitur, & est homo, per incarnationem. Idem auctor in 2. libro de diuinis officiis, cap. 2. fidei id ipsum docet: vbi declarat, ipsum panem fieri corpus Christi, non quia vertatur in carnem Domini, sed quia assumatur à Verbo. Ex quo sequitur panem esse corpus Christi, sed corpus non humanum, neque carneum, sed panaceum; & longe diuersum ab illo, quod de Virgine sumptum est. Ibidem docet, hæc duo corpora posse dici vnum, quia vnum est suppositum vtriusque, siue vnus est Christus, qui vtrumque assumpsit: & disertis verbis dicit, illa corpora, panaceum, & carneum, esse vnum, quia idem Christus sursum, id est, in cælo, est in carne, deorsum, id est, in altari, est in pane. Denique in eodem lib. 2. cap. 9. multa similia docet, & addit impios in Communionem sacra nihil accipere, nisi corpus panaceum; pios autem accipere vtrumque corpus. Nam quia idem Dominus sursum est in carne, deorsum in pane, ideo solum in pane sumitur ore corporali, quod est commune piis, & impiis; in carne autem, quæ est sursum, non sumitur nisi ore spirituali, quocirca impij.

Hunc errorem notauit, & refutauit Algerus, lib. 1. de Sacram. cap. 6. vbi dicit, hanc esse nouam hæresim, & absurdissimam: Algerus enim vixit eodem tempore, quo Rupertus. Siquidem Rupertus viuebat anno M. C. XXIV. teste Tribemio; Algerus autem vixit, & obiit tempore Petri Cluniacensis, vt idem Petrus testatur in epist. ad Alberonem Episcopum Leodiensem: Petrus autem Cluniacensis æqualis sancti Bernardi fuit, qui floruit circa annum M. C. XL. Et notat ibidem Petrus, Algerum refutasse accuratissimè modernorum quorundam errorem de corpore Domini.

Hinc refelli potest communis quidam error, quo hoc tempore plurimi tenentur de auctore huius hæresis. Nam vt testatur Thomas Waldensis, tomo 2. de Sacramen. cap. 47. & 93. exstabat olim quidam liber de diuinis officiis sine nomine auctoris, quo Ioannes VViclefus mirabiliter triumphauit.

bat, & Catholicos vexabat, nunc Ambrosij, nunc Isidori, nunc Fulgentij nomine eum librum venditans. Quare Catholici diu quaesierunt auctorem verum eius libri, & tandem certo deprehenderunt eum auctorem, vixisse tempore sancti Anselmi, & ab ipso Anselmo refutatum; & nescio quibus coniecturis suspicati sunt auctorem illum fuisse VValramum, seu Valeramum, ad quem exstant duo opuscula sancti Anselmi, vnum de azymo, alterum de diuersitate Sacramentorum. Hinc Dominicus à Soto, Claudius Sanctius, Gulielmus Alanus, & alij, qui scribunt de Eucharistia, primum auctorem impanationis faciunt VValeramum. Sed nec ille fuit primus, cum praecesserint Berengariani; nec fuit Valeramus, sed Rupertus Tuitiensis, ex cuius libris eruenda est eius sententia, quam sane perperam exponit Dominicus à Soto in 4. distinct. 9. quest. 2. artic. 2.

Esse autem Rupertum auctorem illorum librorum de officiis diuinis, in quibus isti errores continentur, dubitari nullo modo potest. Nam sententiae omnes, quas citabat VViclefus apud VValdensem, inueniuntur ad verbum in secundo libro Ruperti de officiis, cap. 9. Initium quoque librorum de officiis apud VValdensem est: *Ea, qua per anni circulum*; & id ipsum est initium librorum Ruperti. Denique conueniunt isti errores librorum de officiis diuinis cum aliis eiusdem Ruperti in commentar. in Exodum, & in Ioannem. Vnde non sine causa libri isti Ruperti sine honore, & titulo iacuerunt annis ferme CD. nam aetate nostra primum lucē liberè aspererunt. Neque dubium esse potest, an libri isti de officiis diuinis eiusdem Ruperti sint, cuius sunt omnia alia opera, quae eidem adscribuntur: nam in prologo horum librorum de officiis diuinis enumerat ipse omnia alia sua opera.

Sexta opinio, seu potius haeresis est cuiusdam Ioannis Parisiensis, qui (vt refert Thomas VValdensis, tomo 2. de Sacramentis, cap. 65.) palam oppugnauit haesim praecedentem, & aliam excogitauit: docuit enim panem assumi à Verbo, sed mediante corpore parte, id est, mediante corpore Christi, vt corpus accipitur pro parte hominis, non vt accipitur pro toto homine. Dixit autem mediante parte hominis, non mediante toto, ne admittere cogereetur, Deum esse panem. Quomodo enim Aethiops non dicitur albus absolute, quia non est candor in toto ipsius corpore, sed solum in dentibus: ita existi-

existimabat Deum non debere dici panem absolute, quod non coniungitur Deo panis, nisi mediante parte humanitatis eius.

SEPTIMA opinio, seu hæresis, Lutheranorum est, quæ quatuor capitibus continetur. Lutherus in libro de captivitate Babylonica, cap. de Eucharistia, duo dicit. PRIMO, non esse articulum fidei, utrum panis maneat, vel non maneat cum corpore Domini in Eucharistia, sed utrumque posse defendi sine periculo hæresis. Et in hoc valde distinguuntur Lutherani à Calvinistis. Calvinistæ enim dicunt, transubstantiationem, sceleratam esse hæresim, & rem prorsus impossibilem: Lutherani dicunt, esse possibilem, & non pugnantem per se cum fide. Unde etiam Brentius in Confessione Wirtemberg. cap. de Eucharistia, & Kemnitius in 2. parte Exam. Concilij Tridentini, sess. 13. cap. 4. magis reprehendunt Catholicos, quod transubstantiationem faciant articulum fidei, quam quod eam defendant. SECUNDO dicit, videri probabilius & conformius Scripturis, & hoc etiam receperunt omnes Lutherani, ut panis maneat. TERTIO, addit eam esse propositionem, Panis est corpus Christi, propter unionem panis cum corpore, sicut est vera; Christus homo est Deus, ubi insinuat impanationem Ruperti, vel Ioan. Parisiensis; tamen non apertius id explicat. Et Martinus Kemnitius in 2. parte Exam. ad cap. 4. sess. 13. Concilij Tridentini. disertis verbis dicit, Lutheranos non ponere unionem personalem Christi cum pane: unde etiam ceteri Lutherani magis adherent primo errori ex citatis, quam quinto vel sexto. QUARTO idem Lutherus in serm. de Sacram. cœnæ Dñi, & in lib. *Quod Verba Christi; Hoc est corpus meum, adhuc firmiter stent.* Et in lib. qui inscribitur: *Confessio Mart. Lutheri, de cœna Domini*, explicat modum seu rationem, quo corpus Domini cum pane coniungitur, ac dicit, corpus Domini per unionem ad Verbum id affectum esse, ut sit ubicumque est Verbum, id est, ubique: quod si ubique est, certè etiam in pane cœnæ Domini erat.

Atque hanc Lutheri sententiam sequuti sunt postea Ioan. Brentius in Apologia pro Confessione Wirtemberg. in tractatu de cœna Dom. & in lib. de duabus naturis Christi, & Ascensione, & sessione à dextris, & in lib. de Maiestate Christi hominis. Matthias Illyricus in lib. de Ascensione Domini. Iacobus Schmidelinus in Thesibus de Maiestate Christi hominis.

Mart-

Martinus Kemnitius in lib. de duabus Christi naturis. Ioan. VVigandus in lib. de communicat. idiom. Ioan. Tilmannus in libro quem vocat Farraginem sententiarum. Denique ferè omnes Lutherani, vt apparet ex libro Concordiæ nuper edito. Itaque Lutherani hoc tempore maxima ex parte sequuntur quartum hoc dictum Lutheri de Vbiquitate. Si qui tamè sunt qui ab eo abhorreant, ij sequuntur tria priora, & proinde primum errorem supra citatum Berengarianorum: & in hoc numero videtur Kemnitius in Exam. fess. 13. cap. 4. vbi dicit, fundamentum præsentia corporis Domini, non esse vbiquitatem; tametsi ipse idem in libro de duabus naturis satis aperte vbiquitatem tueatur.

CAPVT XII.

Refellitur SECVNDVS error Berengarianorum.

NTE QUAM ad sententiam Ecclesiæ confirmandam veniamus, refellendi sunt errores delirantium; idque quàm breuissimè fieri poterit, quod errores illi, excepto primo & postremo, extincti ac sepulti iam sint: postremus autem, qui est de Vbiquitate, à nobis alio loco diligenter fuerit confutatus; primus autem iisdem argumentis confutandus sit, quo sententia vera confirmanda.

Igitur SECVNDVS error (PRIMUM enim differemus in alium locum) facile refutari potest. PRIMO, quia (vt Guilmundus scribit lib. 3.) fundamentum huius erroris erat, negaretur indignis corpus Domini. At hoc fundamentum pugnat cum Apostolo, 1. Corinth. 11. *Qui manducat indigne, iudicium sibi manducat, &c.* quem locum supra lib. 1. exposuimus, vbi etiam ostendimus consensum Patrum in eandem doctrinam, & respondimus testimoniis Augustini, quæ contra Caluino adferuntur, & olim ab auctoribus huius secundi erroris adferebantur.

SECVNDO, cum Sacerdos solus communicaturus est, vt sæpe accidit, si is fortè indignus sit, vel consecrabitur panis, & conuertetur in carnem Domini ipso impio Sacerdote agente, vel non. Si consecrabitur; ergo impius sumet corpus Domini: si non consecrabitur; ergo pendet consecratio à bonitate, & malitia ministri, quæ est antiqua hæresis Do-

natista.